Seán de Condúin
Comhairle Contae Mhaigh Eo

Co. Mhaigh Eo

An mbaineann an freagra seo le tuairim phearsanta an fhreagróra nó an bhfuil sé déanta thar ceann na heagraíochta thuasluaite?

Thar ceann na heagraíochta thuasluaite

An bhfuil tú toilteanach go bhfoilseofar an freagra seo ar shuíomh gréasáin na Roinne www.ahg.gov.ie?

Tá

Cumarsáid faoi alt 9 den Acht (Litreacha, ríomhphoist & cora poist)
Dualgais reatha faoin Acht:

- Cumarsáid a fhreagairt sa teanga ina bhfuarthas í;
- Faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach.

1. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?
Is buncheart é ag saoránach cumarsáid scríofa a dhéanamh leis an stát i nGaeilge agus freagra a fháil i nGaeilge ar an chomhfhreagras sin. Ba cheart faisnéis i scríbhinn nó leis an bpost leictreonach a eisiúint i nGaeilge nó go dátheangach do Ghaelscoileanna, Naíonraí, daoine a bhfuil cónaí orthu sa Ghaeltacht agus eagraíochtaí Gaeilge/Gaeltachta ach go háirithe.

Foilseacháin faoi alt 10 den Acht
Dualgais reatha faoin Acht:

- Doiciméid áirithe a fhoilsiú go comhuaineach i nGaeilge agus i mBéarla (m.sh. tuarascálacha bliantúla, cuntais iniúchta, tograí beartais phoiblí, ráitis straitéise srl.

2. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?
Ba cheart tosaíocht a thabhairt don na foilseacháin sin is mó a bhfuil éileamh ag an bpobal orthu mar atá molta ag an gCoimisinéir. Ba cheart córas náisiúnta a bhunú chun caighdeánú a dhéanamh ar Fhoilseacháin áirithe comónta atá á n-eisiúint ag Comhlachtaí Poiblí ar fud na tíre. Ba cheart go n-aithneofaí na foirmeacha agus bileoga eolais is mó a chuirtear ar fáil agus go ndéantar leagan amháin comónta dátheangach a fhorbairt agus a fhoilsiú.

Comharthaí, stáiseanóireacht & fógairtí taifeadta béil faoi na Rialacháin faoin Acht (I.R. Uimh. 391 de 2008)
Dualgais reatha faoin Acht:

- Cloí leis na Rialacháin maidir le húsáid na Gaeilge agus an Bhéarla ar chomharthaí, ar stáiseanóireacht agus i bhfógairtí taifeadta béil.

3. I do thuairimse, an leor na dualgais seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?
Níl na dualgais seo iomarcach, ach d'fheadfadh deacrachtaí a bheith ann i dtaobh fógáirtí taifeadta béil ag brath ar chibé córais theicniúil atá i bhfeidhm.

Scéimeanna Teanga faoin Acht
Is iad na scéimeanna teanga croílár an Achta Teanga. Leagtar amach sna scéimeanna teanga an córas trína bhforbraíonn comhlachtaí poiblí a gcuid seirbhísí trí Ghaeilge thar thréimhse ama. Is trí na scéimeanna teanga a dhéileáiltear le húsáid na Gaeilge ar shuíomhanna gréasáin, ar bhileoga, ar bhróisiúir, ar fhoirmeacha, trí sheirbhísí teileafóin, trí sheirbhísí idirphearsanta eile, trí sheirbhísí ar líne srl.

4. (a) I do thuairimse, an bhfuil córas na scéimeanna teanga sásúil, an bhfuil sé iomarcach nó an dteastaíonn leasú air?
Bheadh córas na scéimeanna teanga sásúil dá gcuirfí an fhoireann chuí ar fáil don Roinn chun an córas agus an t-ualach oibre sin a láimhseáil. Tá an Roinn i bhfad ró-mhall ag aontú scéimeanna.

4. (b) An bhfuil malairt córais a mholfá a bheadh níos éifeachtaí agus níos éifeachtúla?
Ba cheart, mar atá molta ag an gCoimisinéir Teanga, rangú a dhéanamh ar chomhlachtaí poiblí ina gcatagóirí éagsúla de réir an réimse feidhme agus an chaidrimh atá acu leis an bpobal i gcoitinne – pobal na Gaeilge agus na Gaeltachta san áireamh – agus go mbeadh leibhéal seirbhíse a bheadh le soláthar acu trí mheán na Gaeilge i gcomhréir leis an rangú sin de thuras na huaire. Ba cheart go mbeadh ceangal idir scéimeanna de chomhlachtaí áirithe, ceangal mar shampla, idir scéim na Gníomhaireachta Bainistíochta Rialtais Áitiúil , an Roinn Comhsaoil agus na hÚdaráis Áitiúla, nó an Chomhairle Oidhreachta/Ealaíon srl. agus na hÚdaráis Áitiúla. Ba cheart chomh maith go mbeadh ceangal idir scéimeanna de chomhlachtaí go réigiúnach de ionas gur féidir seirbhísí a chur ar fáil go héifeachtach agus go comhtháite agus ar chostas níos ísle.

Seirbhísí ó chomhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht
Sa chaoi is gur féidir leis an Stát tacú le stádas agus le húsáid na Gaeilge sa Ghaeltacht, tá sé an-tábhachtach go mbeidh pobal na Gaeltachta ábalta a ngnóthaí oifigiúla a dhéanamh leis an Stát trí Ghaeilge.

5. (a) An bhfuil tú sásta leis na seirbhísí atá á soláthar trí Ghaeilge ag comhlachtaí poiblí sa Ghaeltacht?

Tá na seirbhísí sin ag brath go huile agus go hiomlán ar chaighdeán Gaeilge oifigigh na gComhlachtaí Poiblí sa Ghaeltacht agus cé go mbíonn 'cúpla focal' ag cuid mhaith acu, níl céatadán ard go leor de bhaill foirne atá líofa nó ábalta gnó iomlán a dhéanamh as Gaeilge, ná an Ghaeilge a úsáid mar ghnáth-theanga oibre na hoifige sa Ghaeltacht.

5. (b) An bhfuil leasuithe a mholfá a chuirfeadh le héifeachtacht agus le héifeachtúlacht na gcomhlachtaí poiblí sa réimse seo?
Polasaí earcaíochta a thabharfadh aitheantas dáiríre d'inniúlacht in dhá theanga oifigiúla an Stáit mar atá molta ag an gCoimisinéir Teanga.

Forálacha eile faoin Acht
Tá forálacha eile san Acht a dhaingníonn cearta maidir le húsáid na Gaeilge san Oireachtas, sna cúirteanna agus i gcóras logainmneacha an Stáit.

6. I do thuairimse, an leor na forálacha seo, an bhfuil siad iomarcach nó an dteastaíonn leasú orthu?
Ba cheart go mbeadh chuile logainm ar fud na tíre sna dá theanga oifigiúla, ag tabhairt tús áite don leagan Gaeilge sna ceantair Ghaeltachta.

Comhlachtaí poiblí faoin Acht
Cuireann an tAcht dualgas ar chomhlachtaí poiblí, atá liostaithe faoin Acht, seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Tá liosta iomlán na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht ar fáil ag www.ahg.gov.ie.
Tá na comhlachtaí poiblí seo a leanas liostaithe faoin Acht – Ranna agus oifigí Rialtais, údaráis áitiúla, ollscoileanna, institiúidí tríú leibhéal eile, coistí gairmoideachais, an Garda Síochána, an tSeirbhís Chúirteanna, na Coimisinéirí Ioncaim, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte, gníomhaireachtaí, boird & cuideachtaí Stáit eile.

7. I do thuairimse, an bhfuil liosta na gcomhlachtaí poiblí faoin Acht cuí nó an dteastaíonn leasú sa réimse seo?
Ní ba cheart go mbeadh aon liosta ann, ba cheart go dtiocfadh aon chomhlacht atá maoinithe nó páirtmhaoinithe ag an Stát faoin Acht.

Oifig an Choimisinéara Teanga
Is faoin Acht a bunaíodh Oifig an Choimisinéara Teanga. Is é príomhról na hOifige ná monatóireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta.

8. I do thuairimse, an bhfuil cumhachtaí agus feidhmeanna na hOifige sin dóthanach nó iomarcach agus an dteastaíonn leasuithe orthu?
Níl aon leasuithe de dhíth

Go ginearálta

9. An bhfuil leasuithe eile a mholfá ar an Acht le cinntiú gur reachtaíocht í atá oiriúnach agus cuí dá feidhm?
Caithfear daoine a spreagadh chun leas a bhaint as na seirbhísí atá á gcur ar fáil trí mheán na Gaeilge, agus bearta dreasachta a bhunú ionas go mbeadh custaiméirí in ann lacáiste nó lascaine beag a fáil má dhéanann siad a gcuid gnó leis an gcomhlacht poiblí trí mheán na Gaeilge. Caithfear bearta dreasachta a chur ar bun don fhoireann chun iad a spreagadh chomh maith.

10. Céard iad na seirbhísí trí Ghaeilge a bhfuil éileamh agat féin orthu ó chomhlachtaí poiblí nó an gceapann tú gur cheart tosaíocht a thabhairt dóibh?
• Seirbhís a gcuirtear ar fáil i gceantar Gaeltachta • Tograí fhorbairt pobail, tograí ealaíon, oidhreachta, comhshaoil • Tograí turasóireachta mar shampla bealaí siúlóide, féilte srl. • Seirbhísí a chuirtear ar fáil do scoileanna mar shampla: o Scéim na Scoileanna Glasa o An tSeirbhís Leabharlainne le haghaidh Scoileanna o Scéim na hOifigigh Shóisearaigh um Shábháilteacht Bóithre

11. Céard iad na constaicí nó na deacrachtaí a fheictear duit a bhaineann le seirbhísí ar chomhchaighdeán a sholáthar i nGaeilge ag comhlachtaí poiblí?
Is í an chonstaic is mó ná easpa líofachta i measc oifigigh foirne san Earnáil Phoiblí agus is é an leigheas is éifeachtaí agus is saoire don Stát ná próiseas nua earcaíochta a chur i bhfeidhm mar atá molta ag an gCoimisinéir Teanga, próiseas a thabharfadh líon ard daoine atá líofa sa Ghaeilge isteach sa chóras.

12. Céard iad na leasuithe a mholfá ar an Acht le forbairt a dhéanamh ar sheirbhísí Stáit trí Ghaeilge ar bhonn éifeachtach agus éifeachtúil ó thaobh costais de?
Tá géarghá le feachtas chaidreamh phoiblí chun cuspóirí an Achta a léiriú don phobal i gcoitinne. Agus, mar atá luaite cheana: Ba cheart córas náisiúnta a bhunú chun caighdeánú a dhéanamh ar Fhoilseacháin áirithe comónta atá á n-eisiúint ag Comhlachtaí Poiblí ar fud na tíre. Ba cheart go n-aithneofaí na foirmeacha agus bileoga eolais is mó a chuirtear ar fáil agus go ndéantar leagan amháin comónta dátheangach a fhorbairt agus a fhoilsiú. Ba cheart go mbeadh ceangal idir scéimeanna de chomhlachtaí áirithe, ceangal mar shampla, idir scéim na Gníomhaireachta Bainistíochta Rialtais Áitiúil , an Roinn Comhsaoil agus na hÚdaráis Áitiúla, nó an Chomhairle Oidhreachta/Ealaíon srl. agus na hÚdaráis Áitiúla. Ba cheart chomh maith go mbeadh ceangal idir scéimeanna de chomhlachtaí go réigiúnach de ionas gur féidir seirbhísí a chur ar fáil go héifeachtach agus go comhtháite agus ar chostas níos ísle.